

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

ד"ר רוני מיקל אריאלי

קורס ב.א. סמסטר א' 2021-2022, יום ב', שעות 12:00-14:00

קוד קורס: 102.1.0492

שם הקורס: אפריקה והשוואה: היבטים חברתיים, תרבותיים ופוליטיים

הקורס – תיאור ומטרות

במהלך מלחמת העולם השנייה יבשת אפריקה נשלטה על ידי מעצמות קולוניאליות שונות. ברחבי אפריקה הצפונית ייבאו הכוחות הקולוניאליים האיטלקיים, הגרמנים והצרפתים (וישי) את מדיניות הרדיפה הנאצית שהובילה לשואת יהודי צפון אפריקה; מדינות באפריקה הדרומית והמערבית, וביניהן רודזיה, קונגו ודרום אפריקה, הפכו למקום מפלט עבור פליטים יהודים שנמלטו מאירופה, בעוד שמדינות כמו קניה ומאוריציוס שימשו יעד לכליאתם. אם כן, במהלך המלחמה, וביתר שאת בתקופה שלאחר המלחמה, נוצרו חיבורים בין הקולוניאליזם באפריקה בתולדות רצח העם היהודי, ואלה תרמו לעיצוב תהליכי דה-קולוניזציה ביבשת. תהליכים אלה הולידו קשרים בין השואה לאירועי רצח עם ואלמות המונית באפריקה. מטרת הקורס היא לחשוף את הסטודנטים לתהליכים הסוציולוגיים, התרבותיים והפוליטיים המחברים בין יבשת אפריקה לבין ההיסטוריה של השואה, השלכותיה וזכרה.

מיומנויות שיירכשו במהלך הקורס

במהלך הקורס קורס זה יחשפו הסטודנטים/יות לקשרים הסוציולוגיים, התרבותיים והפוליטיים שבין יבשת אפריקה להיסטוריה של השואה, השלכותיה וזכרה כמו גם לפוטנציאל הגלום בהצטלבויות וקשרים אלה בתהליכי הנצחה, פיוס וחינוך בחברות שונות ביבשת האפריקה בימינו.

חובות הקורס

בקורס נחוצה השתתפות פעילה של הסטודנטים/ות, קריאה שוטפת של החומר ונוכחות בשיעורים.

- מטלת אמצע (30%) - ניתוח מאמר או שניים מתוך מאמרי הבחירה בסילבוס בתיאום עם המרצה והצגתם בכיתה.
- מטלת סיכום (70%)
- הנוכחות בקורס היא חובה.
- אי מילוי אחד המרכיבים מהציון – יוביל לאי-זכאות לקבל ציון עובר בקורס.

תכנית הקורס:

סמסטר א':

1. 18.10.2021 שיעור מבוא – אפריקה והשואה בין היסטוריה לזיכרון

חובה:

Kissi, E. (2019). "Africans and Nazism," in: *Africans and the Holocaust: Perceptions and Responses of Colonized and Sovereign Peoples*. Routledge.

Omer Bartov. (2018). "Recentring the Holocaust (Again)," in: Aomar Boum and Sarah Abrevaya Stein (eds.) *The Holocaust and North Africa*, (207-213). Stanford: Stanford University Press.

2. 25.10.2021 התפתחות האאוגניקה במערב אפריקה

צפייה בסרט:

Racism: A History part 2 (BBC) <https://www.youtube.com/watch?v=8hNiuzX2u3E>

חובה:

חנה ארנדט. (2010). "גזע וביורוקרטיה," יסודות הטוטליטריות, (297-346). הוצאת הקיבוץ המאוחד.

רשות:

Francois Haas. (2008). "German science and black racism—roots of the Nazi Holocaust," *The FASEB Journal*, 332-337.

Steven Robins, "The Boomerang," in: *Letters of Stone: From Nazi Germany to South Africa*, pp. 123-132, (Penguin books, 2016).

3. 1.11.2021 שואת יהודי צפון אפריקה: מבוא

צפייה בסרט: סרט: שאלה של זמן: מטריפולי לברגן-בלזן, הסיפור שלא סופר על יהודי צפון אפריקה תחת עול הנאצים <https://he-movie-discovery-com.ezproxy.bgu.ac.il/movie/qot-tripoli-bergen-belzen-he/932>

חובה:

Aomar Boum and Sarah Abrevaya Stein. (2018). Introduction to *The Holocaust and North Africa*, (1-16). Stanford: Stanford University Press.

דן מכמן, "האם גורל יהודי צפון אפריקה בימי מלחמת העולם השנייה הוא חלק מ"השואה"?", בתוך, שואה ואנטישמיות במחקר ובשיח הציבורי - ספר יובל לדינה פורת ע' 71-94.

רשות:

בר-לבב א., סעדון, ח., וגלצר מ. (2007) יהודי צפון אפריקה במלחמת העולם השנייה, פעמים 114-115, 197-220.

4. 8.11.2021 שואת יהודי צפון אפריקה: המקרה של לוב

חובה:

שלמה אברמוביץ'. (2020). *היומן הגנוז ממחנה הריכוז ג'אדו: סיפורה של שואה נעלמה בלוב*, הוצאת ידיעות ספרים. קטעים נבחרים 21-46; 53-65.

רשות:

Nava T. Barazani. (2021). "Hide-and-Seek: The Tale of Three Girls in the Giado Concentration Camp in Libya (1942-1943)," in: *No Small Matter: Features of Jewish Childhood*. Edited by: Anat Helman, Oxford University Press.

אברמסקי-בליי עירית, השפעת מלחמת העולם השנייה על יחסי יהודים-ערבים בלוב ובתוניסיה, חלק א', שורשים במזרח, ג', 1991, עמ' 27-233.

5. 15.11.2021 פליטים יהודים באפריקה – המקרה של הגירוש למאוריציוס

חובה:

Mikel Arieli, R. (forthcoming). "The Jewish Question in the British Colonial Imagination: The Case of the Deportation to Mauritius (1940–1945)," *Jewish Social Studies*

רוברט פולפוט. (2020, 15 באוגוסט). "אבודים במאוריציוס, זמן ישראל". [/https://www.zman.co.il/137378](https://www.zman.co.il/137378)

רשות:

Ronit Frenkel & Kirk B. Sides (2016) Exile in Mauritius: colonial violence and Indian Ocean archives, *Critical Arts*, 30:2, 282-294, DOI: [10.1080/02560046.2016.1187793](https://doi.org/10.1080/02560046.2016.1187793)

6. 22.11.2021 פליטים יהודים באפריקה- המקרה של קניה

חובה:

Jutta Vinzent. (2020). "The British Internment of Refugees from Nazi Germany in Kenya during World War II," in: Steinberg, S., & Grenville, A. (eds.). *Refugees from Nazi-occupied Europe in British Overseas Territories*. (159-182). Brill Rodopi.

רשות:

Jennifer Reeve, (2016). "No common mother tongue or fatherland': Jewish refugee children in British Kenya," in: Simone Gigliotti & Monica Tempian (Eds.) *The Young Victims of the Nazi Regime: Migration, the Holocaust and Postwar Displacement* (113- 132). London: Bloomsbury Academic.

Natalie Eppelsheimer. (2019). "Safe Haven in Kenya: First-Person Accounts," in: *Roads Less Traveled*, Peter Lang.

7. 29.11.2021 זיכרון השואה בעידן הדה-קולוניזציה

חובה:

Charles S. Maier. "Consigning the Twentieth Century to History: Alternative Narratives for the Modern Era." *American Historical Review* 165, 3 (2000): 807-830.

Dominik J Schaller. (2009). "Raphael Lemkin's view of European colonial rule in Africa: between condemnation and admiration." In: Dominik J. Schaller & Jurgen Zimmerer (Eds.) *The Origins of Genocide: Raphael Lemkin as a historian of mass violence*. (87-94). London & New York: Routledge.

רשות:

W. E. B. Du Bois, "The Negro and the Warsaw Ghetto", *Jewish Life* Vol. 6 (May 1952) pp. 14-15.

Juergen Zimmerer, "Colonialism and the Holocaust – Towards an archeology of genocide", *Development Dialouge* no 50, December 2008, pp. 95-124.

8. 06.12.2021 זיכרון השואה ומאבקים לשחרור לאומי באפריקה: בין אלג'יריה לדרום אפריקה

חובה:

Michael Rothberg. (2009). "Introduction: Theorizing Multidirectional Memory in a Transnational Age," in: *Multidirectional Memory: Remembering the Holocaust in the Age of Decolonization*, (1-29). Stanford: Stanford University Press.

Michael Rothberg. (2006). "Between Auschwitz and Algeria," *Multidirectional Memory and the Counterpublic Witness*, *Critical Inquiry* 33: 158-184.

רשות:

רוני מיקל אריאלי. "לקרוא את יומנה של אנה פרנק ברובן-איילנד: אמפתיה, ניכוס והזדהות במאבק באפרטהייד", בתוך: *אמפתיה בהיסטוריה, בחברה ובתרבות*, ירושלים: הוצאת מאגנס.

9. 13.12.2021 הנצחת השואה ורצח עם באפריקה: המקרה של דרום אפריקה בזמן האפרטהייד

חובה:

נייג'ל וורדן, "עליונות לבנה, הפרדה ואפרטהייד", בתוך: *צמיחה המדינות החדשות באפריקה* (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2002), ע"מ 90-113.

רוני מיקל אריאלי. "תערוכת אנה פרנק בעולם 1929-1945 בדרום אפריקה הדמוקרטית- סיפורו של פרויקט לאומית" מתוך *לזכור את השואה במדינת האפרטהייד: זיכרון השמדת יהודי אירופה בתרבות ובשיח בדרום אפריקה 1948-1994*, חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה", האוניברסיטה העברית בירושלים, 2018.

רשות:

אלשך, יהונתן. "אפרטהייד כפשע נגד האנושות." *זמנים* 138 (2018): 116-131.

10.20.2021 הנצחת שואה ורצח עם באפריקה: בין האפרטהייד בדרום אפריקה לרצח העם ברואנדה

***שיחה עם טלי נייטס מהמרכז לשואה ורצח עם ביוהנסבורג

חובה:

Tali Nates. "“But, apartheid was also genocide ... What about our suffering?” Teaching the Holocaust in South Africa – opportunities and challenges,” *Intercultural Education* 21(S1): 2010, PP. 17-26.

Sodaro, A. (2018). The Kigali Genocide Memorial Centre: Building a “Lasting Peace”. In *Exhibiting Atrocity: Memorial Museums and the Politics of Past Violence* (pp. 84-110). New Brunswick, Camden, Newark, New Jersey; London: Rutgers University Press.

רשות:

Desmond Mpilo Tutu. “Nuremberg or National Amnesia? A Third Way,” in: *No Future Without Forgiveness* (New York: Image, Doubleday, 1999), pp. 16-30.

Gilbert, S. (2016). Remembering the Racial State: Holocaust Memory in Post-Apartheid South Africa. In J. S. Eder, P. Gassert, & A. Steinweis (Eds.) *Holocaust Memory in a Globalizing World* (pp. 199-214). Wallstein Verlag.

11.27.2021 בין פיוס להנצחה - רצח העם ברואנדה

חובה:

Mahmood Mamdani. (2001). “Introduction: Thinking about Genocide,” in: *When Victims Become Killers: Colonialism, Nativism, and the Genocide in Rwanda*, 3-18, Princeton University Press.

בנימין נויברגר, (2003). "רואנדה 1994 – רצח עם לכל דבר", *היסטוריה*, 12: 33-56.

רשות:

סיגל הורוביץ. "החיים אחרי רצח עם: המשגת הפיוס ברואנדה בעזרת סיפורי חיים," *זמנים* 2017: 132-143.

René Lemarchand (2002) *Disconnecting the threads: Rwanda and the Holocaust reconsidered*, *Journal of Genocide Research*, 4:4, 499-518.

Wola Soyinka, *The Burden of Memory, the Muse of Forgiveness*, New York and Oxford: Oxford University Press, 1999, 23-92.

12. 3.01.2022 מה בין רצח עם ההררו והנאממה לשואת יהודי אירופה?

חובה:

Zimmerer, J. (2005). "The birth of the Ostalnd out of the spirit of colonialism: a postcolonial perspective on the Nazi policy of conquest and exterminationn", *Patterns of Prejudice* 39(2): pp. 197-219.

רשות:

Reinhart Kössler. "From Genocide to Holocaust? Structural Parallels and Discursive Continuities," *Africa Spectrum*. Vol. 40, No. 2 (2005), pp. 309-317.

Zimmerer J. (2008) *Colonial Genocide: The Herero and Nama War (1904–8) in German South West Africa and Its Significance*. In: Stone D. (eds) *The Historiography of Genocide*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9780230297784_13

13. 10.01.2022 שיעור הכנה לבחינה